

NUMERUL 15 BANI

ABONAMENTELE
INCEP LA 1 ȘI 15 ALE FIE-CĂREI LUNI
ȘI SE PLATESC TOT-D'A UNA ÎNAINTE

IN Bacurești LA CASA ADMINISTRAȚIEI
DIN Județe ȘI Streinătate PRIN MANDATE
POSTALE
UN AN ÎN TARĂ 30 LEI; ÎN STREINĂTATE 50 LEI
ȘASE LUNI . . . 15 „ „ 25 „
TREI LUNI . . . 8 „ „ 13 „

Un număr în streinătate 30 bani

MANUSCRIPTELE NU SE ÎNAPUIAZĂ

ADMINISTRAȚIA

PASAGIUL BĂNCEI NAȚIONALE (CASELE KARAGEORGEVICI)

Adevărul

LITERAR

NUMERUL 15 BANI

ANUNCIURILE

DIN Bacurești și județe SE PRIMESC numai la
Administrație
DIN Streinătate, DIRECT LA ADMINISTRAȚIE ȘI
la toate oficiile de publicitate
ANUNCIURI LA PAG. IV . . . . . 0,30 b. linia
„ „ III . . . . . 2, — lei „
„ „ II . . . . . 3, — „ „
INSERȚIILE ȘI RECLAMELE ȘI LEI RINDUL.
La Paris, ZIARUL SE GĂSEȘTE DE VÂNZARE
CU NUMERUL LA
kioșcul No. 192, Boulevard St.-Germain

UN NUMER VECHIU 50 BANI

REDAȚIA

PASAGIUL BĂNCEI NAȚIONALE (CASELE KARAGEORGEVICI)

Director: ANTON BACALBAȘA

GHEORGHE DIN MOLDOVA

Sint unsprezece ani de cînd ne-am cunoscut, amici și colaboratori. Un grup de tineri scoteau pe vremea cea revista socialistă-literară *Emanciparea*, al cărei poet eră Ghiță Chernbach, cunoscut sub numele de Gheorghe din Moldova. Versurile lui de atunci aveau mult succes; le țineam pe din afară, ca tot ce citește cineva la vîrstă entuziasmului.

Dar de cînd a încetat *Emanciparea*, — și vai! n'a trăit de cit vre-o citeva luni, — n'am mai auzit nimic deliteratură lui Gheorghe, pînă acum vre-o doi-trei ani, cînd *Revista Nouă* i-a deschis altarul cu atîta pompă, la care a oficiat Marele Fakir în persoană.

Le văd încă flișoarele lui de hirtie, frumos și îngrijit scrise, — do-vada simțului artistic, în opoziție cu vechiul clișeu că «scriitorii mari» scriu urit și neglijent.

Gheorghe din Moldova e, fără'n-doială, elevul necunoscut al lui Richopin, al cărui mod de a se exprima răsare adesea în versurile lui și de la care ține și realismul combinat cu mult romantism. *La Chanson des gueux, les Caresses, les Blasphèmes* și chiar *Cauchemars*, toate au fost foarte probabil citite de autorul *Poeziilor* editate de «Tipografia Nouă». Și trebuie să mă grăbesc a adăoga: Gheorghe a înțeles ce a citit.

După ce i-ai sfîrșit volumul, e cu neputință să judeci altfel pe autor de cum s'a judecat el singur:

Rămîne-va după mine
Un ulcior întreg de oase
Și ntre miș de versuri rele
Cîteva stihuri frumoase.

Așă-i. În volumul acesta sint multe versuri slabe, multe incorectitudini de formă, dar toate astea țin de temperamental dezordonat al poetului. *Bohème* a fost și *bohème* va rămîne, — chiar cînd își adună versurile în volum.

Dar... alături cu slăbiciunile astea, cite «stihuri frumoase», cită gingășie, cite dovezi de talent!

În zilele noastre, cînd mai toți poeții par'cău jurat să fie greoi și morăcnoși, Gheorghe din Moldova aduce, în veselie ori în cel mai teribil pesimism, o notă limpede și înțeleasă.

În «amor», poeții de acum au obiceiul de pun la contribuție sărmanele flori de tei, care de la Eminescu încoace au ajuns ce eră odinioară «amuleta micii mele»; sau, dacă fac pe filosofii, nu știu cum să esclame mai adînc: «Femeea? O!... Unda mării!» Gheorghe din Moldova vorbește de «amor» mult mai simplu și'n același timp mult mai spiritual:

Tu nu ești de cit ispita
Ce ne-o pune'n cale firea;
Cad în lațuri nătărăi —
Și există omenirea.

Ți se pare că auzi pe Eminescu:

... un instinct atît de van
Ce le-abate și la păsări de vre-o două ori pe an!

E drept însă că tot talentul poetului nu l'a scutit de cirteala mediocrității-savanți. Ne putîndu-i găsi alt circiob, l'au acuzat că... pornograf. O să trebuiască odată să discutăm mai mult asupra acestei chestiuni. Deocamdată, numai două vorbe:

Din momentul ce recunoști cuiva talentul, n'ai drept să-l acuzi de pornografie. Pornografia cea mai mare este nerozia, pentru că prin ea compromiți specia omenească și îți arăți... golicineua intelectuală, mai rușinoasă decît cea-l-altă. Și să nu uite moralistii de contrabandă, —damele care ziua fug de taur și noaptea îl apucă de coarne, — că Shakespeare n'a umblat nici el cu frunza de viță pe volume.

Cînd Gheorghe din Moldova spune:

Lîngă mine să te 'ntinzi,
Mijlocul să-mi cuprinzi,

Să mai numeri cele grinzi,

el nu-î pornograf, pentru că poezia-î nu păcătuiește în privra arti, —după cum nici Alexandri n'a fost pornograf, măcar c'a scris:

Tu să numeri stelele, —
Eu să număr florile.

A dictă scriitorilor subiectele pe care să le trateze și chiar modul cum să le trateze, e treabă de ipistați literari, —și pin' acum Academia n'are o asemenea secție. Eu unul voi preferi întotdeauna versurile fără juvăn, dar cu duh, ale lui Gheorghe din Moldova, versurilor fără sare și cu mahnureală intelectuală, care fac concurență *Istoriilor* lui I. M. Riu-reanu.

Să sperăm că poetul va pune temeiul pe observațiile pure de artă și că ne va da în curînd volumul al doilea, —fără să se preocupe de opinia așă de puțin interesantă a D-lui Carnero, cômisar *ad-hoc* pentru moralizarea publică.

Anton Bacalbașa

CIREȘELE

— «Dă-mi, fa, cireșele!...» — Ea tace,
Dar ochii ei, ulmiți, îi spun:
«Auzi, cireșe în Dechemvre!...
«Zău, mă băiet, ești nebun!»

— «Dă-mi, fa, cireșele!...» — Ea coase
Cămașa'î prinsă în ghiherghief,
Și l' lasă 'n voie s' ațureze:
Îl vede ea că e cu chief.

— «Dă-mi, fa, cireșele!...» Ea rîde,
Pricepe făr' al întreba;
Și-acopere cu mina sinul,
Șoptindu-i rușinată: «Ba!»

Traian Demetrescu.

GALERIA LITERARA

GR. N. LAZU

Acum vr'o 10—15 ani cetățeanul Grigori N. Lazu din Piatra izbutise să-și strecoare cite-va strofe—și care romin n'a scris în viața lui strofe? — în *Convorbirile literare*. De sigur în ziua aceea nu fusese nimeni acasă la revista țesănă.

Pe urmă —această efracțiune nu s'a mai repetat. Publicul uitase și ertase de mult strofele D-lui Lazu, crezîndu-l, negreșit, pocăit.

Dar de unde! D. Gr. N. Lazu, din momentul în care a văzut ușa *Convorbirilor* trîntindu-se în nas, a jurat o neagră răzbuunăre; și de atunci *nulla dies sine strophâ*, pe fie-care zi acumula în întinerie rime peste rime, hotărît că în ziua cînd versurile sale vor fi atins suma de o mie, să arunce cu ele de odată și fără veste panica în mijlocul publicului romin nebănuitor de nimic.

Cum însă e greu să confecționezi o mie de versuri originale, chiar și cînd te cheamă Gr. N. Lazu, D-sa s'a hotărît, după cum ne-a spus mai tîrziu într'un apel, «să facă cu alte nașuni schimbul de idei și apreciere talentelor prin minunate traduceri, cu alte cuvinte s'a apucat să traducă fără milă pe-orice autor străin îi cădea în mină, fără deosebire de religie sau naționalitate.

De odată, în toilul acestei crîncene și nemiloase scărmanături la care se dedase în mijlocul întinerii-cului și a comunei urbane Piatra, îi apare de la Nă-săud, fantoma lui Coșbuc. Fără să bănuiască măcar existența D-lui Gr. N. Lazu, poetul nășăudean se apucase să-î strice efectul cu anticipație, traducînd și el —fără să spună, ce e drept, dar cel puțin bine— unele din poeziile a căror scărmanare o operă și D. Gr. N. Lazu!

De aci: descoperirea unora din plagiaturile lui Coșbuc. Toată lumea a aflat atunci despre D. Gr. N. Lazu și toată lumea cinstită i-a fost recunoșcătoare pentru descoperirea ce făcuse.

D. Gr. N. Lazu se putea considera acum că și răz-bunat și de sigur lumea i-ar fi fost de două ori recunoșcătoare dacă după asta ar fi renunțat la continuarea răzburării sale și și-ar fi aruncat în foc, sau în ori-care altă parte, propriile sale traducții, plus poeziile originale.

Dar nu. Mai mult de cit ori-cînd D. Gr. N. Lazu a început acum a se crede un om mare, un reformator în literatură. Și cînd lumea se aștepta mai puțin, se pomeni cu apelul în chestie și cu amenințarea că: «Voi publica în curînd un foarte mare număr de traducțiuni și, las pe mine, răspund eu dacă va mai rămînea ceva pentru *smîncitori!*»

Durere, amenințarea s'a realizat. D. Gr. N. Lazu și-a publicat cele 451 de traducțiuni și cu adevărat că oribil au fost *smînciți* o sumă respectabilă de autori vechi și moderni, indieni și engleji, arabi și nemți, zuluși și unguri!

Și acum ne mai amenință și cu poeziile sale originale!

Domnule Lazu, Domnule Lazu! Dacă e vorbă pe așa, apoi lasă mai bine pe Coșbuc să plagieze!

ZIG.

ȘI CÎND...

Și cînd o clipă te-am văzut,
Minune dulce și senină,
A fost întîlul pas făcut
În spre lumină.

Și cînd cu ochii'n jos rîmas
Mi-ai dat o gură ca de foc,
A fost acela 'ntîlul pas
Către noroc.

Iar cînd cu lacrimile'n glas
Mi-ai zis să ult că te-am iubit,
A fost acela 'ntîlul pas
Nenorocit!

Coresi.

DIN COȘ

— Slab.
— Nu face.
— Nu mai trimiteți.
În zadar! «Zdrobitoarea poștă a redacției», după cum o numește unul din corespondenții noștri aspiranți la voluntariatul în literatură, nu zdrobește pe nimeni. Junii masacrori ai prozei și versurilor romine nu depun armele, ei își depun cel mult pseudonumele... pentru a lua altul, și mîine același tinăr, plin de toate iluziile și sec de or-ce talent, își va espedui, iscăind *dela Munte*, același inutilități rimate sau nu, pe cari și le trimisese ieri sub pseudonumele *Dela vale*. I le-ai respins încă o dată? Nu face nimic; și le va trimite a treia oară *De sub salcîmi*.

Mai ales după ce directorul *Adevărului literar* a avut ideea — după mine unul nefastă — de a vesti că orce colaborație voluntară la gazeta va fi plătită, o adevărată inundație de manuscrise, un asediu în regulă s'a pornit împotriva *Adevărului literar*. Tineri cari își închipuiesc, se vede, că necesitatea ce au de 20 de lei poate fi un motiv de ajuns de producție literară, oameni cari n'au isbutit a ridica nici un colțșor măcar de-asupra secretelor acestei arte, toți acei cari știu să așeze pe hîrtie o buche lingă alta, toți te năpădesc cu niște producții, de cari, dacă ar fi iscalite de alții, de sigur că ei înșiși și-ar bate joc.

Curios fenomen! Nimeni nu s'apucă să confecționeze o pereche de cizme cînd n'are nici-o idee despre acest meșteșug; cînd e vorba de așa ceva, toți sunt de acord că alt-ceva e să cunoști dacă o pereche de cizme sunt bine făcute și alt-ceva să le faci tu însuși.

Cu literatura însă se schimbă treaba; a ajuns această sărmană artă să nu se mai bucure nici măcar de respectul și considerația ce se acordă meșteșugului celui din urmă cizmar romin. Nimeni nu vrea să facă cizme, cînd nu s'a pricepe, dar toți vor să facă «poezii» și «nuvele». Toți recunosc că o bucată de piele și o pereche de foarfeci nu sint de ajuns pentru ca să croiești un pantof, dar cei mai mulți cred că o bucată de hîrtie și un condei ajung pentru fabricarea unei poezii.

Meșteșugul de a spune ceva și de a spune bine, meșteșugul stilului, sau măcar al ritmului și al rimelor, sau și numai al gramaticii, — toate acestea par'că nici n'au aface. În zadar le spuși și le repeși circpacilor literari d'al de astea. Nu te ascultă, sau, ceia ce este și mai rău, nu te cred.

Cînd s'au încredințat că în zadar bat la ușa gazetei tale literare, se duc la alta și de aci iar la alta și numai ce te pomenesti că peste cit-va timp iar se întorc la tine, hrînid mereu nădejdea că vor găsi însfîrșit pe cine-va care să-î aprecieze «după merit».

Sint chiar unii cari îmbătrînesc în această speranță. Respinși de pretutîndeni, totuși ei nu vor să recunoască odată cu capul că cele ce scriu ei, nu sint nici «poezii» nici «nuvele».

Unul, după a cărui scriere se poate cunoaște că trebuie să fie un om deja înaintat în vîrstă, își scrie de pildă:

Am onoare a vă expedia, această sonetă cu tainele nopții, rugîndu-vă a se publica în prețiosul D-voastră ziar. Să nu vă deranjați pe mine, căci poate v'am făcut vre-o neliniște, și cu toate acestea 'nîi ceu scuză. Căci așașe onorate Domn Director? ori ce om l cu sufletu s'ar simte că ar putea să fie, de-o scoafă. Și cînd ar fi ca timpul să-și arate și el, ce poate?...

Soneta cu tainele nopții de mult odihnește în coș, cînd același onorabil te onorează cu altă expediare:

Am onoare a vă întreba cite-va cuvinte, dacă să poate s'aveți plăcere. Voi u a mă acompanima și eu 'n societatea d'voastră literară — acum D-voastră, dacă credeți că se poate studiindu-mi poesia pe care v'am expediat-o, vă rog să-mi răspundeți.

Ei bine, vreți să faceți un rămășag? La anul, autorul *tainele nopții* se va număra încă printre alimentatorii coșului redacției noastre!

Acum douăzeci sau treizeci de ani, cînd și I. C. Fundescu se număra printre poeții romini și cînd poeziile lui Iosif Vulcan ș'ale altora de calibrul lui serveau drept model începătorilor, existența acestui tip al literatului cu or-ce preț se mai putea înțelege. Dar azi, cînd, slavă domnului, începătorii ar putea învîța și din literatura rominească ce va să zică o poezie sau o nuvelă, — nu mai înțeleg!

Oare oamenii aceștia nu citesc, nu înțeleg nimic? Și dacă citesc și înțeleg nu-și dau ei seamă pentru ce le place o nuvelă sau o poezie, și prin urmare pentru ce nuvela sau poezia lor nu poate plăcea nimănui?

Dacă toți concurenții la cei 20 de lei și-ar pune întrebarea aceasta! Cite mărci postale economisite și citi oameni de treabă redați — ingrații! — meșteșugurilor la care se pricep...

Dar în zadar! Coșul redacției geme, și se îngrășă mereu...

Cr.

DESCHIDEREA TEATRULUI

Barbara Ubrik sau Decemvirul torturator

Care va să zică, Teatrul Național s'a deschis. Ce bucurie pe mine! Cînd am văzut anunțat că stagiunea începe cu o «tragedie romantică originală în 5 acte și 12 tablouri», mi-am scos hănușele negre de la dulap și m'am și înființat la postul meu de cronicar.

La teatru eu nu merg nici odată cînd se dau comedii, pentru-că de regulă comedii sint triste; mă duc numai la tragedii, —acolo știu că poți ride 'n voia cea bună.

Nu m'am înșelat de loc. Romantică tragedia a D-lui Em. Antonescu, pe care am avut onoarea s'o numesc *Barbara Ubrik* sau *Decemvirul torturator*, intrunește toate condițiunile de veselie necesare unei serate prelungețe pînă la ceasurile 2 din noapte.

Toată intriga piesei e țesută pe tema *Scriorii pierdute*, ba s'ar putea zice că tragedia e lucrată de D. Cezianu, directorul general al poștelor, de oare-ce apar pe scenă vre-o 10 scrisori, probabil scrisorile de la poste- restante.

Bonelia, o tînără logodită cu ducele Carlo Gonzaga, face o scrisoare pentru «confidentă» ei Cornelia și... greșește, așa că se iscălește pe ea. — M'am iscalit pe mine din greșală, zice Bonelia.

— Arde scrisoarea. răspunde Cornelia.

— Ba nu, mai bine o arunc! replică Bonelia.

Și ce se 'ntîmplă? Scrisoarea eră adresată toc-mai intrigantului. Atunci intră logodnicul Carlo Gonzaga, găsește scrisoarea și... hănușește că Bonelia face dragoste cu numitul Luigi.

De aci începe toată incurcătura, care durează șase ceasuri. De aci devine blestemul copilului de către părintele său, divorțul lui Carlo, detronarea lui, conspirația, polemica aceluiași Carlo cu scaunul de pe tron, complotul, danțul scrierilor în țintirim, revolta poporului, nebunia Ofelei, inelul trădător, scrisoarea falsă, amuleta micii mele, lanterna magică, flacoanele o- trăvite, halucinațiile lui Luigi, corupțiunea nobleței, nunta fără mireasă, balul macabru, marșul funebru, călîul și victima, copila asasinată, reshelul Troii, criminalii demascați, uciderea copilului, triumful dreptății, fuga lui Petrache Velescu, snuciderea lui Luigi, — asasinarea nemiloasă a onor. public.

Apoateză, fluertături, cafea cu lapte la Fialkowsky!

După ce am înșirat aici, cit am putut mai pe scurt, sumarul acestei lungi tragedii, ce-mi mai rămîne de adăogat?

A fost crud și a fost lung. Am auzit rime ne mai pomenite, precum *putred cu suflet, adînc cu plîng, vested cu freamăt, castel cu bagadel și alte bagadele vestede*. M'a mai izbit cuvîntul *jărgăvîu*, repetat de cinci sute de ori (probabil în loc de *jigodie*), cuvîntul *besnă*, *felnic*, *putregăt* etc.

Iar ca încheiere, mi-a plăcut dialogul dintre Dd. P. Velescu și C. Nottara, unul Gubetta și cel-l-alt Luigi Gonzaga. 'n intriganții pe piață și acolo încep să vorbească toate secretele dintre ei, —pentru ca Bonelia, care e ascunsă într'un colț, să-î poată auzi:

— Ai văzut, zice Velescu, ce de incurcături am făcut noi cu scrisorile false ale lui Carlo?

— Da, frate.

— Și cu scrisorile false ale Boneliei, scrisori pe care ea nu le-a ars?

— Da, nene.

— Ai văzut cum am omorî noi pe tata Boneliei?

— Da, bre.

— Și cum am ucis și pe Cornelia?

— Da, vere.

— Ei bine, cum e cu puțință să se facă atîtea incurcături cu niște scrisori? Nici noi nu cre-deam că o să iasă așa intrigă. Auzi dumneata noi arătăm Boneliei niște scrisori fără dată, —și ea ne crede pe cuvînt, fără să le citească. Mare comedie!

— Tac!... Să nu ne audă... public! răspunde Luigi Nottara.

În dialogul acesta se cuprinde toată critica piesei. Dacă Gubetta și Luigi se miră ei singuri cum se poate să iasă o tragedie din niște scrisori așa de prost manevrate, — ce să mai zicem noi spectatorii?

E rîndul D-lui Cezianu să răspundă. Căci, slavă Domnului, am mai văzut noi melodrame, — am văzut adevărate *Barbara Ubrik, Roco del Pizo, Castelul blestemat, Hanul Spanaki*, — dar nu ne-a mai dat de ochi asemenea bazaconie! De aceea, sintem de acord cu publicul de la galerie, care, în entuziasmu-î sincer, strigă din adîncul sufletului:

— Sirba lui Hübisch!

Rigolo.

DESPRE VIOLAȚIUNI

Prea iubitei mele soții, a-dorățiune și afecțiune.

S. A. Petrini.

Între multele boale de care suferă «pătura cultă», — precum nostalgia șoselei Kiselef, mergerea la Hugo și alte, — este și păcatul de a tipări odată 'n viață o «teză pentru licență» ori «pentru doctorat» în te-mir- ce.

De regulă, tezele astea sint bani scoși din pungă afară. Ele n'au, sărmanele, nici valoarea literară ori științifică, nici vre-o utilitate practică pentru *tezis*; sint pur și simplu niște nenorociri care rămîn în rafturile... autorului.

Așă fiind, autorii de teze caută să-și răz-bune pe bietul public. Și atunci își aleg la întîmplare citi-va oameni, cărora le toarnă tot soful de dedicații.

Să 'nțelege, cetățenii ast-fel asasinați nu se simt cu nici o vină pe sufletul lor; așa vor însă teziștii, —și noi trebuie să suferim.

Domnul S. A. Petrini este un bărbat pe care soarta l'a 'nvrednicit să l'a și dumnea-lui o teză. Nu-î vorba, teza dumisale nu-î susținută în fața nici unei Facultăți, ci la școala de... oameni liberi, unde dă lecții D. Costică Ghiță Ion și chiar D. Athanasiad, inventatorul lui *poeta nascuntur, non faciuntur*.

D. Petrini a scris o teză «pentru licență» la această școală de unde nu ies licențiați. Opera cuprinde 50 de pagini, dintre care numai 20 sint p'ine cu dedicații.

Mai întîrî, nenorocirea următoare:

„Pentru eternizarea memoriei

„Lui Em. Protopopescu-Pake”

Bietul D. Petrini crede că tezișoara dumisale poate eterniza memoria cuiva. Aic' se înșală grozav. Compromite pe răposat de geaba.

Mai departe, urmează o serie de dedicații tuturor profesorilor posibili și imposibili, tuturor funcționarilor mari și mici și chiar

„Copiilor mei

„Poeziile și incurajarea la învățătură.”

Sărmanii copii inocenți! Mai bine v'ar fi dedicat tăticu un cal de lemn, de cit o teză.

Cit pentru

„Rudelor mele

„Constanta agreețiune”

felicităm pe autor pentru sentimentele sale familiste. Am fi dorit însă să le 'nșire pe toate anume, după cum a pus pe:

„Amicii noastre sinceri

„Eleonora C. Mircea

„Nașa copilului mele Eleonora.”

Și ne pare rău că a uitat pe biata mama-soacra. I s'ar fi convenit și dumneaei o dedicație, cit de mică. Dar mama soacra tot mai șireată: a știut să scape de dedicațiunea *Violațiilor*.

Și iac'ășă. Incaltea, dacă teza e alandala cel puțin îmi place pomelnicul neamurilor și titlul cărței: despre *Violații*.

De logic, n'am ce zice, e foarte logic. Și acum înțeleg de ce teza asta nu se găsește pe la librării: asemenea teze se petrec numai în familie.

Wunder.

DE DEPARTE

Povestea ce-o cint acuma,
Mi-i drag, să n'o spun nimăru,
Să mi-o petrec în suflet numa,
S'o pling încet în umbra lui...

Mi-au spus'o codrii într'o seară...
Ei, unde-i vremea cel' acum!
Și noaptea petrecută 'n drum —
Și codrii care mi-o cîntară...

Cînta blajini codri 'n noapte:
Poveste înduioșătoare...
Un vis urzit din miș de soapte,
Ce umple sufletu-mi și moare...

I. Păun.

DIN VIAȚA MILITARĂ

LA GARDA PIEȚII

Sentința consiliului de război ne revoltase pe toți, pentru că prea eră afară din cale aspră. Mă rog, ce făcusea de grozav sergentul Ioniță Costache, în cît să i se dea cinci ani de închisoare?

Uit' te ce făcuse:

Eră în ziua de anul nou. Tot Regimentul avea în ziua aceea bilet de voțe pină la apelul de seară. Se n'țelege, cînd ești în cazarmă, și capeți și tu bilet de voțe, — așa de rar! — nu te duci să intri la mînăstire, nici să ascuți evanghelia și nici nu te plimbi la grădină, mai ales iarna. Cîrcuma! Aia e tot.

Ioniță Costache, un băiat tînăr, frumos și plin de viață, se duse și el la cîrcuma vestită de la «Ursul alb», unde cîte-și trei fetele, mai cu seamă Rebeca, întorcea capul «gradelor inferioare» mai bine de cît vinul roșu pe care 'l vindeau cu șai-zeci de bani ocaoa și mai bine de cît comenziile lui Moș Teacă.

Nu eră bețiv și n'avea nici un vițiu Ioniță Costache. Nu știu cum însă, în ziua aia se convinsese și el, — fată mare alt-fel! — că «melitaru care nu bea, care nu-i crai și care n'are pedepse, nu-i melitar adevărat». Pătruns de n'țelepciunea asta cazonă, băuse vre-o două ocale de vin și ținea pe genunchi pe Rebeca, pe cînd la masa de alături niște țigani chinuiau ca 'n vremea Inchiziției un cîntec pe atunci la modă:

Sedeam privind în ochii-ți, eră frumos, răcoare,
Pe ceruri erău stele și 'n pieptul meu un soare...

— Unsoare de cizme! strigă Ioniță.
— Taci tu, Ioniță, zicea Rebeca, ieți sînt o persoană așa romansioasă!..

Și ast-fel, între amor platonice și cîntec proaste, viața lor trecea senină, ceasurile se strecură neștiute, iar Madam Sura, mama fetelor, aducea una după alta ocale cu «de-ăl de șai-zeci».

Cine ar fi zis atunci că mai există cazarmă, disciplină, ierarhie și gardă, — o, mai ales gardă!

Cînd, — ca 'n ori-ce nuvelă, — ușa se deschide și apare aghiotantul.

— A, domn aghiotant! Bine ați venit! strigă Rebeca.

— Salut don aghiotant! zise și Ioniță.

Însă don aghiotant, om cheflit și dumnealui altă-dată, n'avea poftă de nimic în ziua cea. Vezi că eră în «exirsu funcțiunei».

— Uit' te ce e, vere Ioniță, intrerupse dumnealui. Știi că astă-zi am trimis șef de post la Arestul Pieței pe Arghirescu. Și mi-a făcut-o! Cînd s'a dus Rondul, Don sub-locotenent Lungeanu, să inspecteze postul, l'a găsit lungit pe pat. Nici tu «gard'afară», nici tu raport, nici tu «drepti», — nimic. Cumătru Arghirescu dormea dus ca Arghir al din poveste. Eră beat turtă! Acuma, don sub-locotenent a dat ordin ca să-l virim la 'nchisoare și să trimitem alt șef de post. Și uit' te: caut de două ceasuri un sergent și nu găsec nici unu, par'cău intratră 'n pămînt. Bine că te găsiu pă dumneata; du-te de-î ia locu...

Bietul Ioniță Costache se făcuse cît un ghem. Numai la asta nu visă. Încercă să argumenteze, să spuie că și el se simte cam amețit, că-i e frică să nu adoarmă ca Arghirescu, — dar toate motivele lui nu făceau două parale în fața domnului aghiotant, care 'n slîrșit găse un șef de post.

Lăsă deci Ioniță pe Rebeca cea romansioasă, lăsă pe țigani torturatori de cîntec, lăsă pe «ăl de șai-zeci» și se duse ca șef de post la Arestul Pieței...

Vinul însă nu te lasă îndată ce-l lași tu. Se ține de tine, îți cîntă 'n cap cîntec de leagăn, de plăcere, de viață, de Rebeca; îți aduce 'n fața ochilor paname ne mai cunoscute, te 'nalță, îți dă idei și simțiri ciudate, — și te face să uiți că ești șef de post.

— Rebeco, lasă-mă! — Nu, vino la mine. — Rebeco, nu uită că sint șef de gardă. — Ioniță, te iubesc! — Rebeco, nu-mi mai cîntă lucruri care 'mi succesc capul. — Ioniță, ești o persoană așa romansioasă.

Și, după asemenea dialog dintre Ioniță amantul Rebecii și Ioniță șeful de post, cel d'întîi eși învingător, în cînda consemnului care pedepsește aspru părăsirea postului.

Peste un ceas, Ioniță eră iarăși lîngă Rebeca, lăutarii îi cîntau acuma:

Pe umeri, pe nasturi, patru voiu purtă,
Scumpa mea țară o voiu apăra,
Copile mindre voiu îmbrățișa!...

Ce bine, ce dulce ar fi fost, să se fi isprăvit aici! Să fi purtat el tot numărul Reghimentului patru, să-și fi apărât țara și să fi îmbrățișat mereu copile mindre ca Rebeca asta, care știe să toarne vinu 'n pahare, și 'n suflete nebunie!

Dar viața e mai ticăloasă de cum ne-o 'nchipuim noi... cînd uităm de ea! Ușa se deschise din nou, și de astă-dată nu mai intră aghiotantul. Eră însuși Rondul, sub-locotenentul Lungeanu. Avea fața 'ncruntată și pampon la chipi.

— Bravo, sergent! Ești te caut la post și, cînd colo, te găsec la cîrcumă! O să te mîntînc pușcări! Marș la 'nchisoare!

Ioniță nu mai vedea înaintea ochilor. Vinul, lăutarii, Rebeca, mangalul de la sobă, țînuta Rondului, toate contribuiau să vadă cîrcuma învîrtindu-se ca la dulap. Se sculă în picioare, dar căzu iarăși pe scaun. Într'o clipă, cei doi ani de militarie pe care-i făcuse, dispărură din mintea lui. Iși închipuia acuma că sub-locotenentul e un prieten din satul lui, și începu să-i vorbească:

— Aide, măi Lungule, ce dracu! Doar ești sat cu mine... Ai uitat cînd băteam poarca amîndoi? Fă 'ncoa și bea un pahar! Par'că ce! Dacă ești ofițer, nu ești tot om? Vîno, de! C'apoi îți...

— Bravo, sergent! Ești te caut la post și, cînd colo, te găsec la cîrcumă! O să te mîntînc pușcări! Marș la 'nchisoare!

Dar n'apucă să sîrșească și se pomeni cu două palme. Lungeanu, scos din răbdări, începuse să-l ia ca la cazarmă. Rebeca eră să leșine, Sura țipă de credeal că arde casa, lăutarii eșiseră tîptil peșă din dos. Ioniță Costache simți că înnebunește. Cînd primi palmele, ochii lui întîlniră fără voțe ochii Rebecii. Scutură din cap, par'căr fi vrut să se desmeticească într'o clipă, apoi apucă un scaun și... chipiul rondului sări cît colo, cu pampon cu tot.

Plin de singe, rondul eși afară. Rebeca, biata, căzuse 'n brațele mă-sei, care se vîlcărea, — iar garda intră cu zgomot, ridică de pe scaun pe Ioniță, care și el căzuse ca mort, amețit de vin, de lăutarii, de Rebeca și de ce făcuse.

Inchis, judecat și osîndit mai curînd de cît într'o lună de zile.

Martorii declaraseră că sergentul fusese beat înainte să fie trimis ca șef de gardă, apărătorul susținuse și el că nu sergentul eră vinovat ci acela care-l trimesese de gardă, de și l'a văzut în ce stare eră. Cu toate astea consiliul de război se lăsase mai lesne să fie convins de comisarul regal. Cazonul magistrat făcuse un discurs în care bombardă nesupunerea «ori sub ce formă s'ar prezintă ea» și încheiase ast-fel:

— Ori-ce s'ar zice, ne găsim în fața a două fapte: părăsirea postului și lovirea superiorului. Disciplina militară nu poate admite beția ca scuză. Un mare general a zis: «beția este recomandabilă numai atunci cînd soldatul merge să atace pe inamic». Prin urmare, unde eră aci vre-un inamic? Domnul apărător susținea că sergentul a lovit pe ofițer fiind-că eră beat. Aceasta n'o putem admite. Dacă sergentul n'ar fi părăsit postul, el n'ar fi lovit pe ofițer. Din această dilemă nu puteți eși!

Argumentele fuseseră, pe semne, convingătoare. Consiliul condamnă pe sergentul Ioniță Costache la cinci ani închisoare.

— Mi l'au mîncat fript! atîta a zis bătrînul Ioniță, tata sergentului. Iar bietul osîndit, palid, schimbat la față, cu ochii înecați în lacrimi, mergea încet pe drumul către moarte, între doi soldați cari fluierau un cîntec de acasă.

Rebeca?
Rebeca nu venise la proces. Ne-am dus noi de i-am spus rezultatul. Săraca fată! Ce trist a esclamat ea:

— Ci spui? Pacat!
Apoi, turnînd un pahar cu vin, îl dete sergentului Purcăreanu, care o ținea pe genuchi și-i șopti cu aierul cel mai dulce din lume:

— Dragi Purcărene, mă îmbești? Ești o persoană așa romansioasă.

Iar lăutarii cîntau mereu:
Scumpa mea țară o voiu apăra,
Copile mindre voiu îmbrățișa!

Așa-i c'aveam noi dreptate să fim revoltate? Camaradul nostru dispăruse dintre noi. Băiatul acela bun, milos, fără cusur avea să stea de-acuma 'ncolo

cinci ani în pușcărie, să-și vestească tinerețea, să-și istovească viața.

Pe lucru dar!

După trei zile de frămîntare, am rămas cu toții la ideea că trebuie să publicăm faptul în gazete și să iscălim cu toții o petiție la Rege, cerînd dreptate. Unde o eși, să iasă.

Și ne-am adunat cu toții, cincizeci de sergenți ai Regimentului, în cancelaria școlii regimentului.

Nu ne știă nimeni. Așezați în bănci, toți asculta discursurile ce se rosteau. Sergentul Vasiliu, luînd cuvîntul, vorbi cu căldură:

— Camarazi! Trebuie să ne gîndim serios că aici e chestie de viață ori de moarte. După ce ne iau de-a casa, de la vetrele și de la sărăcia noastră, pentru ca să facem cu prețul singelui nostru gloria și bunul traiu al celor mari; după ce ne scilciază judecata în forma unor cugetări barbare și ridicule; după ce vor să stingă 'n noi, în copiii poporului, sentimentul demnității omenești și după ce cată să ne aprindă 'n suflet o ură sălbatică în potriua altor frați de nenoroc; după ce ne chinuiesc și ne torturează în cazarmă, — apoi, pentru o mică așa zisă greșală, ei ne trimit să puzrezim în ocne...!

Discursul eră bine simțit, vorbele eșau cu căldură, cu patimă, și galonatul vorbea ca un orator. În seara aceea, în odaia aceea luminată doar cu o lampă afumată, întrunirea semănă mai mult conspirație.

Însă de odată se făcu tăcere. Nițulescu care ședea la ușa, puse un deget la gură și lipi urechea de ușă. Apoi se ridică furios, deschise și se repezi în sală urlînd:

— Te-am mîncat fript!

Peste zece minute, — ce minute de emoție pentru noi, — se 'ntoarse înapoi palid, gîfînd.

— Băieți! zise el, sintem trădați! Ascultați. Cînd eram la ușa, mi s'a părut c'au pe cine-va umblind. Cum ați văzut, am deschis repede și am dat fuga... Eră tocmai sublocotenentul Lungeanu. Stetea la ușa și de sigur a auzit tot. Am alergat după el, dar nu l'am putut prinde. A fugit. A, dacă 'l prindeam nu scăpa cu zile!

Vestea asta a toropit pe mulți. Cu toate astea, hîrtia la Rege am iscălit-o toți, și toți am jurat că vom afla pe trădător și-l vom pedepsi.

A doua zi, generalul a venit la cazarmă. Zvonul complotului alarmase atât garnizoana. Ofițerii erău cu toții în pâr.

Inspekție. Trebuia numai de cît găsită hîrtia către rege.

Și a găsit-o?

Da, a găsit-o în ranița sergentului Cuțoiu. Bietul băiat a fost degradat și pedepsit cu șai zeci de zile închisoare. Și el trăsese nădejde să se facă ofițer. De acuma s'a dus.

Pe mine, împreună cu Vasiliu și cu Nițulescu, s'au mulțumit să ne mute.

Am întreat pe Nițulescu:

— Ia ascultă, bre. Cum s'au făcut de au găsit hîrtia în ranița lui Cuțoiu? Ești știu că ea rămăsese la tine.

— Așa-i, imi răspunse el rîzînd.

— Atunci?

— Atunci... ascultă. Tu nu știi că Cuțoiu e văr bun cu mizerabilul de Lungeanu?

— Ba știu. Și?

— Și... înainte de inspekție am aflat că el, cu un ceas înainte să ne întrunim noi, a fost la Lungeanu și ne-a trădat...

— Ce spui?

— Tocmai așa. Cum am aflat l'am pîndit și... i-am pus hîrtia 'n raniță, unde a găsit-o ghegeneralu!...

Nițulescu se tăvălea de rîs.

— Va să zică, chiar Cuțoiu a fost trădătorul?

— Tocmai dumnealui!

Anton Bacalbașa.

ȘTIRI LITERARE

Tubita, romanul lui Traian Demetrescu, apare la 15 Octombrie în editura Ralian & Samitca din Craiova.

Se crede că D. C. Dobrogeanu-Gherea va renunța de a mai scoate o revistă literară lunară. În curînd va apare însă volumul al III-lea din *Literatură și Știință*.

A apărut: *Epigrame*, de R. D. Rosetti.

Se zice că ar fi apărut în Capitală un volum de versuri iscălit N. Burlănescu-Alin. Vom cerceta, să vedem dacă știrea aceasta se adevărește.

La Teatrul Național, D. Colonel Bengescu a prezentat o dramă care se chiamă *Amiteare Barca*.

La 1 Ianuarie va apare un volum de *Traduceri* de D. G. Coșbuc.

D. Ioan Bacalbașa, redactor la *Lupta*, a prezentat Teatrului Național o dramă țărănească în trei acte, cu titlul *De frica birului*.

D-nul I. Găvănescu a prezentat comitetului teatral o comedie într'un act: *O carte de vizită*. D-sa mai are gata o piesă: *Fără leac* comedie în patru acte, și aproape terminată alta: *Gura lunei*, comedie în cinci acte.

A apărut:

POEZII

DE

ARTUR STAVRI

E un volum elegant tipărit și de o necontestabilă valoare literară.

De vînzare la toate librăriile. Depozitul general la librăria Carol Müller, București.

«Fie-care are-un ofi,
«Dumneata vre-o șiape, opt»...

— Da năvalnic ai mătușică? Întreabă o fată; ca la ureche...

— Am draga mătușei.

— Rămii sănătoasă.

— Să umblî sănătoșică — și de acuma să-i cînji mamei soacre așa:

«Bucură-te soacră mare
«Că-ți vine pieptănătoare...
«Să te pieptene pe cap,
«C'o bucat' de lemn de fag.
«Și te-a la
«Cînd a plouă, —
«Și te-a unge,
«Cînd a ninge...»

Rid și plec cu gîndul la fata care cum-părase năvalnic... Ieră tînără cu fața albă și cu ochii negri, ca noaptea unui codru întunecat — dar ierău frumoși, ca ochii tăi...

Pincio.

POȘTA REDACȚIEI

Zenobia, Ploesti. — Vă rugăm să le retrimiteți. Kale, Iași. — Slab.

Lear, Iași. — Slabe toate epigramele. Cesar din Birlad. — Mai cereați; dar nu mai scrieți pe amîndouă fețele hîrtiei.

Vult., R.-Sărat. — Servitorul satului! nu face. D. Ap., Brăila. — Nu se poate.

Nis., Loco. — Slab.

Tales. — Nu, faceți suma promisiu'. Ea a fost promisiu cu condițiune ca și scrierilor să promitiu, — și mai ales să fie, — ceva talent.

Gr., Loco. — Idei prea veche pentru o epigramă nouă.

Fantasio. — Slab. Și să nu credeți că din răutate; dar dacă nu face, — nu face. Totuși sînt ceva semne pentru viitor. Nu deserați, — și să nu credeți că Din Coș vă privește și pe D-v.

FOȚA „ADEVĂRULUI LITERAR“

fac eu în gîndul meu. În urma lor o servitoare.

— Nicule, puule, (și eu chiteam, doamne ierată-mă!) cumpărăm ouă?

— Cumpărăm, răspunde moșneagul și își trombăie nasul într'o batistă roșie de mătasă.

Tîrguiesc și pleacă.

Cuconița sprintenă ca o porumbiță. Cuconelul, mai stătut se opintese din răpuzeri, ca să calce și iel dirz, ca la douăzeci de ani, dar geaba! O femeie de la țară, se uită după iei, ride, își ghiontește vecina și arată cu capul spre gentila pârche...

Trec mai departe, de-alungul unui șir de oale cu smîntînă și brînză și un proaspăt... Fruptul alb însă, nu se prea întrebă. Ce oameni, știu iei ce ie bun! Mă uit cu poftă și imi aduc aminte de Creangă, cum smîntinea iei oalele, cînd rămînea singur acasă...

— Nevastă, cît cei pe smîntina asta?

— Cinci-spre-zece bani.

— Scump.

— Cinci-spre-zece bani pentru cine întrebă; pentru cine cump...

— Și își opri vorba, căutînd lung pe urma mușterii. Biata femeie, avea pe ofrunză o felioară galbenă de unt și într'o ulcică două, trei linguri de smîntînă. Atîta tot — și pentru olecuța asta de fruct alb, de sigur dînsa venia cine știe de unde. Și acasă l-o fi rămas poate, copilași plîși și singurei, în paza vîntului... A rupt de la gura lor și a venit la țîrg, atîta cale, pentru doi, să

cel mult trei gologani... Această sumă, probabil, iesingurul iei venit, pe o săptămînă... Ce negru și întunecat ț-i-i bordeiul, în care trăești tu, sărăcie!

— Ce-ai nevastă 'n traistă?

— Popușoiu, duducață.

— Și cît cei?

— Apoi, mi-i da șapte-zeci și cinci de bani.

— Vai, pe traista asta șapte-zeci și cinci de bani! — Patru-zeci și cinci iei?

— Zău, nu ț-am cerut scump duducață. Cînd ai ști matali, cît chin pină-i stringi!

Uit' te la mine mele...

— Știu, cum să nu știu, dar nu pot.

— Mai pune barim un gologan de cinci — să ieu un covrig doi, pentru cei băieți, că mi-au făcut capul cîlîndar, pîn' să pornesc încoă...

O altă femeie tot de la țară, slabă și istovită, stă cu o legătură de porumbele sălbătice, dinainte. Așteaptă cu gîndul dus. Cine știe ce desnădejde îi sfîșie sufletul! Și nimenia nu se oprește în fața iei. Cui să-i trebească porumbele sălbătice!

La cîți-va pași, unul strigă cît poate: «hai la prune bune, cinci-spre-zece bani chîlăgu»...

Mă opresc în fața unui păsăriu. Cuști de tot felul. Ie o lume de ciripiri și vesele și triste... Un scatiu stă de o parte, singur și cîntă incetinel.

Visează la cîmpurile dorite și remase în urmă, departe...

Cite-va pepelițe mîhnite, stați nemîșcate

ÎN PIEȚĂ

Șapte ceasuri și jumătate dimineața.

În pieța gălăgie, zarvă mare. Aici întîlni-nești tot soiul de oameni și de dobitoace. Te simți par'că pe corabia lui Noe... Și-i un amestec asurzitor de glasuri necuvîntătoare. E o gamă nesfîrșită de protestare unanimă, a tuturor vietăților încătușate...

Fie-care în limba ei își reclamă libertatea. Toate gem și strigă și se zbat. Iar mușterii le cerează dacă sint grase și bune — și fie-care vrea să le ia pe un preț mai eften — și toate trec din mină în mină, — ca și... de ce n'ăși spune?... Ca și popoarele robite, pe pieța uriașă a lunei — dar nimenia nu le desleagă și iele singure nu pot, căci iele, bietele, n'au mină...

Mă strecor și eu prin mulțime.

O cuconiță tînără se plimbă la braț, cu un boier bătrîn. Așa trebuie să fie tată-su,

CULTURA OFICIALĂ

- CARTEA D-LUI SCRABA -

In țara noastră există credința că nu-i nimic mai ușor de făcut, ca o carte de citire pentru clasele primare. Ori-care cetățean, care-și plătește birul către Stat, își face socoteala cam așa: — Am să pun cite-va gravuri, am să citez 10—12 poezii, am să fac puțină morală, am să spun că boul este un animal și omul idem, — și am să înghesb o carte de citire. Dacă am trecere la minister, opera o să-mi fie aprobată, editorii or să se bată să mă ia în antrepriză, — și apoi, vorba *Voevodului Țiganilor*:

Vom duce viață mai bună,
Vom ține grajd, cai și lachei,
Și baluri de trei ori pe lună!

Ministerul școlilor, pricepând pe semne chibzuiala asta a domnilor autori, a ținut să le taie visurile, pentru ca să se împlinească proorocia autorului din *Prayma Tronului*: «Idealuri, Idealuri! Spanac!»

De sigur, ministerul, inspirat de D. Fr. Damé, crede ca și noi că o carte de citire pentru clasele primare e lucru foarte gingaș, care nu trebuie tratat cum dă Dumnezeu. Mai întâiu, într-o asemenea «operă», nu se cuvine să viri în capul

bieților copii nerozii pe care mai tîrziu toată cultura nu li le poate scoate; apoi nu se cuvine să măcelărești gramatica, — iarăși gramatica? — fiind-că de aceea asistăm la spectacolul dureros că licențiatii în litere scriu mai negramatical de cit bragagii bulgaro-romini; în fine, nu-i bine să faci nici morală timpită nici imoralitate desmățată.

Călăuzit de asemenea principii, D. Damé, ca să nu zic ministerul, a decretat către toți revizorii, că cin afară de geografie și Evanghelie nu poate să intre în *clasa II-a de cit cartea de citire a D-lui Scraba* și aritmeticele mai sus menționate (*Monitorul Oficial*, 6 Octombrie 1894).

Iată-i dar pe autorii trecuți, prezenți și viitori, cari credeau că ori-ce carte de citire poate fi o moșie de exploatat, nevoiți să se plece D-lui Scraba, singurul fabricant romin de cărți de cetire patentate A. G. D. G.

Să luăm deci puțințel la cercetare pe acest monopolizator al lui «boul este mare, porcul este mic».

Mai întâiu, D. Scraba face versuri ca următoarele:

Azi copiii merg la școală,
Plini de dor ei au plecat,
Să nu aibă mintea goală,
Să s'apuce de învățat.

E frumos, nu-i așa? Copiii merg azi, și ei au

plecat! De sigur, asta are să vire'n capul copiilor o idee foarte solidă despre consecuția timpilor în limba rominească! De sigur, asta are să-i pue în plăcuta poziție de a nu rămîne cu mintea goală.

Dar să urmărim copiii cari merg și au plecat.

Pe drum văd o păsărică
Ce se nvață a cînta,
Stînd pe-un pom în râmuri:
Ca și dînsa ne-om purta.

Văzurați morala fabulii? Copiii văd o păsărică stînd pe-un pom, care pom se găsește în râmuri. Atunci le vine o idee Shakespeariană, ideea de a face ca și păsărică, adică de a se sui și ei în pomul din râmuri, pentru a se învăța să cînte.

Ce-o fi pofta asta de muzică vocală în copac? Care e rostul unei asemenea purtări? Explicația o găsim numai în morala obligatorie de la sfîrșitul poeziei:

De-or fi harnici și cumînți,
Iubiți fi-vor de părinți!

Său în proză:

— Mai băieți, cînd mergeți și ați plecat la școală, luați-vă la întrecere cu păsăricile: suiți-vă în copacii din râmuri și cîntați să răsunе mahalalele. Purtarea asta o să vă lase'n pielea goală, fiind-că-o să vă rupeți hainele în râmuri, da' nealtea n'o să rămîneți cu mintea goală, — și asta va bucura grozav pe babacu și pe neneca voastră, cari vor mulțumi lui Dumnezeu că v'a scos în cale râmuri, păsărică și pe Scrăbica!

Același Scraba e tot așade nostim și cînd se dă la proză: el spune că «scolarii se *adun* la școală», și că «păsăricile *cîntă*» — ceea-ce dă copiilor ideea nouă că verbele de conjugarea I fac la persoana III plurală a indicativului prezente ca și la persoana I singulară; el spune că «Mihai eră *scolar al clasei a doua* (ca n' nemțește: *der zweiten Klasse*, la genitiv), iar nu cîn *clasa a doua*»; el adaugă că «scolarii și profesorul sunt persoane, *adică ființe*», ceea-ce ne convinge că ori-ce ființă este persoană, așa că putem zice: măgarul este o ființă, *adică* o persoană foarte simandicoasă, ba chiar oficială; tot D. Scraba ne învață că «toți oamenii de același neam se înrudesc între ei», cînd eu nu mă știu să fiu rudă nici cu Dumnealui nici cu Spanachidi, măcar că D. Tocilescu afirmă că toți sintem din neamul lui Traian...

Nu mai amintesc dragostea ce are D. Scraba pentru posesivul «*său*» și «*asa*». Ast-fel la *Domnia-sa*, în cartea sa și după căpătina sa, se zice: «pomul acesta este cultivat de la sădirea sa»; el asculta cu drag lecțiunile învățătorului *său*; răspunsurile sale erau bine chibzuite; să nu-și strice hainele sale», — și cite și mai cite! Pentru *Domnia-sa*, nu s'a făcut în limba rominească nici o deosebire între *al lui* și *al său*, după cum D. Damé nu face nici o deosebire între cartea D-lui Scraba și cartea sa.

Dar să lăsăm într'ale sale pe D. Damé, —

ca să nu zicem pe D. Scraba, — și să mai facem o constatare pur pedagogică: onorabilul crede încă la sfîrșitul acestui veac, că e bine să sperii pe copii cu strigoi, stafii și vircolaci. Și chiar toarnă o poezie în care spune:

Vezi, acum e noapte neagră,
Glasuri tainice șoptesc,
Și pe-afară umblă smeii
După copilașii răi.

Ce să mai zici de asemenea monstruoase inepții? Cînd era mic, pe semne că D. Scraba a fost speriat de zmei; de aceea își răzbuună acuma, sperînd pe editorii.

Și acum, o simplă întrebare: Tot corpul didactic, toți librării și toți cîți sint în curent cu isprăviile de la Ministerul școlilor, șoptesc că n'a fost lucru curat cu aprobarea acestei cărți. Noi nu știm ce idee o fi avînd în privința asta D. Frédéric Damé; dar aceea-ce reiese în mod evident din scurta analiză pe care am făcut-o, este că lucrarea D-lui Scraba e scabros de ineptă.

Cum s'a aprobat ea? Cum de s'a acordat acestei idioții supreme monopolul școlilor?

O, Damé, Damé! Cîte crime se comit în numele lui Scraba!

INOT.

ULTIMELE NOTE

BOTEZUL PRINCESEI

Angajamentele D-lor Marghiloman și Catargiu. — Ferdinand sperjurul. — Retragerea D-lor Carp și Ghermani. — Comunicatul oficioaselor. — Revenirea Regelui.

Angajamentele D-lor Marghiloman și Catargiu.

Cum s'a vestit nașterea fericitului eveniment număr 2, D-nii L. Catargiu și Al. Marghiloman s'au dus la Sinaia să felicite în numele guvernului pe principele Ferdinand.

Principele Ferdinand mulțumind de felicitările consiliului de miniștri, a înzistat pe lângă D. Catargiu să se învoiască ca fericitul eveniment să fie botezat în religia catolică. Atît D. Catargiu, cit și D. Marghiloman, au răspuns că absolut nimic nu se împotrivesc la aceasta și guvernul nu va face greutăți în contra acestei dorințe.

Principele Ferdinand, a comunicat numai de cit declarația celor două miniștri unchiului său, Rege-lui Carol.

Ferdinand sperjurul

Puținii inițiatii în secretele palatului s'au întreat, de ce princesa Elisabeta să fie botezată chiar în religia catolică și nu în cea luterano-anglicană, religia mamei sale?

Abia în urmă s'a aflat cauza acestei hotăriri a familiei regale.

Cînd prințul Ferdinand s'a căsătorit, a trebuit să ceară intii dispensa papei. Papa a acordat dispensa cu condiția ca copii eșiți din această căsătorie mixtă să fie botezați în religia catolică.

Se naște fericitul eveniment număr 1. Conform dispozițiilor constituției, el a fost botezat în religia ortodoxă. Această împrejurare a supărat atît de rău pe Papa Leon XIII, în cit a declarat de sperjur pe prințul Ferdinand, izgonindu-l chiar din biserica catolică.

Vine fericitul eveniment număr 2. Atît Regele cit și mai ales prințul Ferdinand, dorind să se împace cu Papa, ar dori ca să boteze pe principesa Elisabeta în religia catolică.

Retragerea D-lor Carp și Ghermani

Intors în București, D. Marghiloman, a comunicat D-lui Carp, ca un fapt neînsemnat, angajamentul pe care l'a luat împreună cu D. L. Catargiu față de prințul Ferdinand. D. Carp, foarte surprins, a declarat, că aceasta nu se va face cit timp D-lui va fi ministru.

Lunea trecută, toți miniștrii au plecat la Sinaia pentru a azista la aniversarea nașterii prințului Carol. În aceeași zi, după amiază, se convoacă un consiliu de miniștri sub președința Regelui.

Regele pune în discuțiune cestiunea botezului princesei Elisabeta, amintind și angajamentele luate de D-nii L. Catargiu și Al. Marghiloman. Cel întâia a luat cuvîntul D. P. P. Carp, care a declarat, că botezul princesei trebuie să se facă în sensul constituției în religiunea ortodoxă. Și D-sa preferă să se retragă din minister, decît să se învoiască la o călcare a constituției.

D. M. Ghermani a făcut o declarație identică.

Reluînd cuvîntul, D. P. P. Carp

a accentuat necesitatea ca dinastia să se romanizeze pe cit e posibil. Regele, întreprind pe D. Carp, a declarat:

— Destul D-le Carp. Aceste sint și sentimentele mele.

Ast-fel s'a evitat criza ministerială, despre care s'a vorbit atît de mult săptămîna trecută, și se părea să s'a fixat definitiv botezul princesei în religia ortodoxă.

Comunicatul oficioaselor

De-odată însă lucrurile au luat o nouă față. Cînd toată lumea credea că botezul princesei se va face conform constituției, apare în gazetele oficioase, *L'Indépendance Roumaine*, *Timpul* și *Țara*, următorul comunicat:

Nu este esact, după cum s'a zis, că M. S. Regele a luat o decizie relativ la botezul tinerei princesese, această afacere fiind nu numai o chestiune de familie, dar chiar o chestiune de guvernămînt, în care, ministerul are, de sigur, un rol.

Pînă în prezent nimic nu este încă decis, dar noi avem motive de a crede că rezoluția ce se va lua va fi conformă cu interesele Coroanei și dorința legitimă a națiunii.

Revenirea Regelui

Explicarea acestei note oficioase este foarte lezne de dat. Regele a revenit asupra sentimentelor sale, adică asupra hotărîrii consiliului de miniștri, înzistînd din nou, ca botezul princesei să se facă în religia catolică.

Din această notă energică rezultă pe de altă parte, că miniștrii sint hotărîți a demisiona chiar, dacă Regele nu va ceda.

Astăzi se va ține un nou consiliu de miniștri asupra acestei cestiuni sub președința Regelui. Decî, posibilitatea unei crize ministeriale nu este exclusă.

Inf.

EXPLICATIA GRAVUREI

— ULTIMELE NOTE —

Ea moare. Din viața n'treaga o singură amintire îi răsună încă la ureche: e cîntecul ce i-a cîntat el odinioară, de mult, «pe cînd eram în lume tu singură și eu».

Și pe cînd e aproape să treacă în lumea de dincolo, ea l roagă să-i mai cînte odată cîntecul acela, — și moare, extaziată într'o supremă iluzie de viață, de fericire...

PETROLEU DE REGULAMENT

LEI 4 DECALITRU

Biroù pentru primirea comenzilor de diferite petroleu

— No. 9 STRADA REGALĂ, No. 9 —

Dus la domiciliu, se găsește aici :

PETROLEU DE ASTRALINA ȘI PETROL RUSESC

ULEIU de RAPIȚĂ Lei 1,40 Litru

Petroleu garantat pentru a exclude incendiile și exploziunile

Comande prin cărți poștale expediem prompt la domiciliu.

A se adresa la Biuroù de petrolu :

No. 9 STRADA REGALĂ BUCUREȘTI—No. 9

SPECIFIC ANTIBLENORAGIC STOENESCU

CAPSULELE

cu

copalvat de sodă salol și santal

Nici unul din antiblenoragicele existente nu poate egala cu acest noi preparat, care vindecă cu cel mai mare succes și în cel mai scurt timp complet și radical, scurșorii (sculament) noi și vechi precum Blenorea, poală albă etc.

Prețul unei cutii 4 lei.

Asociază cu aceste capsule se recomandă cu succes Injecția Santalină.

Prețul unui flacon 2 lei 50.

Depozit : Farmacia La Coroana de oțel, Mihail Stoenescu, strada Mihail-Vodă 55.

De vânzare în principalele farmacii. În localități unde nu se găsește se expediază contra mandat poștal.

CALORIFERE BELGIANE

UNICA SPECIALITATE în FELUL LOR

Prin excelența lor ventilațiune au devenit sistemul cel mai igienic recomandat prin certificate de onor. D-nii doctori general Theodori, Dr. Măldărescu, Dr. Varlam etc. etc.

Au fost premiate la toate expozițiunile internaționale, precum și la cea din Anvers în anul corent cu medalia de aur.

Consumind puțin material ad un foc neconținut, care produce căldura cea mai plăcută și neschimbătoare.

Rugăm pe onor. clienți a vizita magazinul nostru și a se convinge de realitatea celor anunțate.

Singurul deposit pentru România al Casei Dequeune & C-ie din Bruxelles și Paris

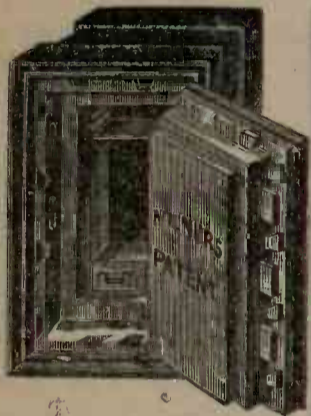
MARCUS LITTMANN & I. WAPPNER

Calea Victoriei, 61 (vis-à-vis de Episcopole)

MILNER

CASE DE BANI DE FER ȘI OTEL
PATENT „TOLEDO”

GARANTATE
contra incendiilor și a spargerii
provenind
din usinele bine-cunoscute
ale lui

MILNER'S S. SAFE COMPANY LTD
FURNIZORII
Guvernului și Băncilor Engleze

Pentru prețuri și ori-ce alte detalii,
a se adresa reprezentanților și depozita-
rilor noștri pentru toată România, D-nii:

HÄNS HERZONG & Comp.

București, 18, Strada Decebal, 18, București

THÉ

DE LA

Compagnie Coloniale

CALITATE UNICA

CEAIUL C-iei Coloniale este compus numai și numai din soiuri de CEAIURI NEGRE cari dau băutura cea mai plăcută gustului și cea mai folositoare din punctul de vedere al igieniei.

Credincioasă principiului pe care l-a aplicat în fabricarea Chocolatelor sale, dând precădere calității înaintea prețului, Compania COLONIALĂ nu primesce de cât Ceiuri de o superioritate excepțională.

Cutie de 300 grame : 6 franci
Cutie de 150 grame : 3 franci

Depozit general la Paris, Avenue de l'OPÉRA, 19
IN TOATE ORAȘELE
LA PRINCIPALII COMERSANȚI

NOTA. — Consumatorii trebuie, pentru a nu fi înșelați, să ceară pe fie-care cutie timbrul de garanție al Unirei Fabricanților, Societate recunoscută de utilitate publ. de către Statul Francez.

IRIS FLOR

PUDRA DE FRUMUȘETE

Este unica pudră de orez care atinge perfecțiunea. Impalpabilă foarte aderentă. Ea dă feței o fragezime remarcabilă și forifică epidermul fără a o altera. Este Singura pudră de orez recunoscută igienică de Laboratorul municipal din Paris. Indată ce damele o vor întrebuița o singură dată o vor adopta pentru tot-d'auna.

Se găsește de vânzare la toate casele principale din țară.

IRIS FLOR PUDRA DE FRUMUȘETE FARA RIVAL

IRIS FLOR Extras plăcut pentru batiste.

MANON LESCAUT Pudra Tinereței vecinică.

Si-gure produse igienice adoptate de artistele teatrelor din Paris fabricate de A. Bourgois & C-ie, furnizorii teatrelor.

Paris.—12—14 Bd. St. MARTIN.—Paris

JOHN PITTS

BUCUREȘTI STRADA SMÂRDAN No. 7.

MARE DEPOU DE MAȘINE AGRICOLE DE TOT FELUL

ADRIANCE.

Marca fabricii
ADRIANCE PLATT & Co.
POUGHKEEPSIE
(NEW-YORK)

MAȘINA
DE COSIT „ADRIANCE”

PESTE 1000
SECRATORI

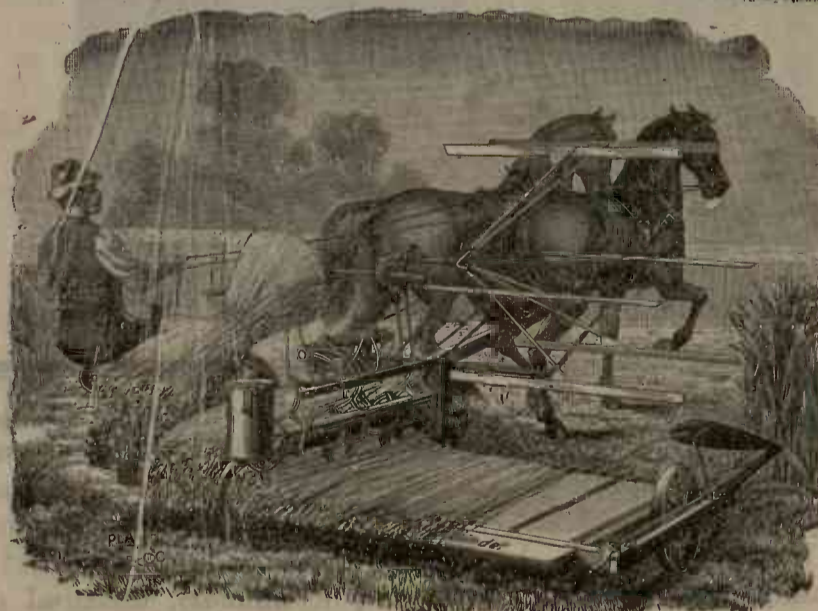
Simple

și

7

Secerători-
legători

Vindute în țară

MAȘINA
DE SECRAT ADRIANCE

15 MEDALII
DE AUR ȘI ARGINT

dobândite

în timp de 3 ani
la diferite Con-
cursuri de ma-
șine de SECE-
RAT și LEGAT
în diferite State
ale Europei

A se feri de contrafaceri a sistemului

Singurul agent pentru Regatul României:

JOHN PITTS

București strada Smârdan No. 7.

BERARIA

IOSEF PAȚACU

— Calea Victoriei, Piața Episcopolei —
HOTEL MANU

Am onoare a face cunoscut onorabilului public și stimatei mele mușterii că de la 15 (27) Septembrie a început sezonul de toamnă al berăriei mele, cu concertele zilnice date de muzica națională de sub conducerea bine cunoscutului violonist Valeriu Stancu. Intrarea va fi liberă. Imi voi da ca și pină aci silința de a servi pe mușterii mei cu o bere excelentă și cu mincări reci de cea mai bună calitate, asigurându-mi despre un serviciu prompt și atent.

Cu această ocazie imi îau voia a recomanda și magazinul meu de delicatose, alături de berărie, și care e asortat în tot-d'auna cu marfă proaspătă și de cea mai fină calitate.

Cu stimă

IOSEF PAȚACU

INJECTION BROU

Higienică, Intalibila, și Preservativa.—Singura care vinde a lără a se adăoga ceva; scurgerile vechi sau p roni. le isucces.—Se vinde în principalele farmacii 30 Unvers.—La Paris la D. I. Ferré, farm. cist, 120 ur. Atchelian succesorul lui BROU.

BRÎCELE ARBENZ

Calitate superioară desfidind ori-ce concurență. Garanție absolută.
Reputațiune universală pentru întrebuințarea practică și finețea lor.

A se rade cu un asemenea briciu este o plăcere. Cine le va încerca le va adopta. A se exige pe lama fie-cărui briciu marca

«Arbenz» Jouque Doubs

De vânzare la D. P. Fantini, București, calea Victoriei No. 110, cu 5 lei bucata cu o lamă. Lei 6.50 cu 2 lame

FÎN! FÎN! FÎN!

— presat în baluri de vânzare la —

G. GIESEL

No. 64. — Calea Moșilor. — No. 64.

SAINT-RAPHAEL

Vin întăritor, digestiv, tonic, reconstituant de un gust excelent. Remediul cel mai bun contra oboșelilor stomacului, clorosei, anemiei și convalescențelor.

Precios pentru persoanele înaintate în vîrstă, mamele tinere și copiii.

Fie-care butelie este acoperită de marca fabricii și de timbrul de garanție al „Uniunii fabricanților”.

Depoul general pentru toată România la farmacistul:

VICTOR THÜRINGER

Calea Victoriei No. 154 București

Se găsește asemenea la toate farmaciile și drogueriile din capitală și provincie.

SIROP și **PASTA** lui **AUBERGER**

cu Lactuarium

Aprobațiunea Academiei de Medicină din PARIS

Siropul lui Aubergier este un calmant sigur pentru

GUTURAIU, BRONȘITE, GRIPE și CATARE ca și pentru TUSE și TUSEA MĂGĂREAGĂ a copiilor.

IN TOTE FARMACIILE

SACI

SOCIETATEA FRANCESA

PENTRU

VINDERE ȘI INCHIRIERE DE SACI

IN ROMANIA

SEDIUL SOCIAL: București, 9 Str. Doamnei

SUCURSALA: Brăila, Str. Dobrodja

CASA PRINCIPALA

PARIS, 24 Rue de Chatean London

SACI

Blanzzy Poure & Cie

BOULOGNE S/MER.

PARIS

107 B^d Sebastopol

PROFESORII DE CALIGRAFIE ȘI DESEMN

Recomand ca cele mai bune

— CONDEELE —

Renumite și vechi fabrici

BLANZZY POURE & Comp.

A se cere în toate Librăriile și Papeteriile în special Condeele

No. 135 bis. 731, 744, 760 765, 801, 853